

Stručni članak

UDK: 811.163.42'367.335:811.112.2'367.335

Primljen: 10. 6. 2017.

Prihvaćen: 15. 11. 2017.

KONTRASTIVNA ANALIZA NEUPRAVNOG GOVORA U HRVATSKOM I NJEMAČKOM JEZIKU

*Monika Blagus***Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*

Neupravni govor kojim se prenosi sadržaj nečije izjave sastavni je dio gotovo svakog govora i razgovora, kao i jedan od temeljnih novinarskih instrumenata (Milić, 2006: 463). Očituje se preoblikovanjem nezavisne rečenice upravnog govora u zavisnu rečenicu, uporabom glagola govorenja, osjećanja ili mišljenja u glavnoj rečenici te deiktičkim pomakom. Kao pomoć profesorima njemačkog jezika i prevoditeljima u ovom će se radu usporediti karakteristike neupravnog govora u hrvatskom i njemačkom jeziku. Pritom je potrebno napomenuti da u ovom radu neće biti obrađen slobodni neupravni govor. Temeljem usporedbe poglavlja posvećenih neupravnom govoru u hrvatskim i njemačkim gramatikama i analize radova napisanih o toj temi prikazat će se sličnosti i razlike među spomenutim jezicima. Svaki primjer na njemačkom jeziku bit će preveden instrumentalnim ili, gdje je to potrebno, filološkim oblikom prevođenja kako bi se vidjele eventualne semantičke i sintaktičke razlike.

Ključne riječi: neupravni govor, njemački jezik, hrvatski jezik, kontrastivna analiza

1. SLIČNOSTI NEUPRAVNOG GOVORA IZMEĐU HRVATSKOG I NJEMAČKOG JEZIKA

1.1. Vrste rečenica u neupravnom govoru

U hrvatskim i njemačkim gramatikama i ostalim radovima kao jedna od karakteristika neupravnoga govora ističe se da se neupravni govor navodi izričnim, zavisno upitnim i zavisno poticajnim rečenicama koje se uvrštavaju u glavnu rečenicu pomoću vezničkih riječi.

* mblagus@ffzg.hr

1.1.1. Izrične rečenice

Izrične se rečenice i u hrvatskom i u njemačkom jeziku uvrstavaju pomoću veznika, što im je zajedničko svojstvo. No, dok se u hrvatskome izrične rečenice moraju uvrstiti pomoću veznika *da*, *kako*, *gdje* ili *e*, u njemačkom se one mogu, ali ne moraju, uvrstiti veznikom *dass*.

- 1) Rekao si **da** znaš nešto engleski. (Barić i sur., 2005: 527)
- 2) Er sagte mir, **dass** er sie besucht habe. (Helbig i Buscha, 2001: 178)
Rekao mi je da ju je posjetio.
- 3) Er sagte mir, er habe sie besucht. (ebd., 178)
**Rekao mi je posjetio ju je.*

1.1.2. Zavisno upitne rečenice

U hrvatskom, kao i u njemačkom jeziku, zavisno upitna rečenica obvezno se uvrštava pomoću veznika, tj. pomoću upitnih riječi.

- 4) Novinar je pitao **što** ljude zanima. (Katičić, 1991: 342)
- 5) Ich fragte ihn, **wen** er besucht habe. (Helbig i Buscha, 2001: 178)
Pitao/la sam ga koga je posjetio.

1.1.3. Zavisno poticajne rečenice

Što se tiče zavisno poticajnih rečenica, postoji više razlika nego sličnosti između hrvatskog i njemačkog jezika. U hrvatskom se jeziku zavisno poticajna rečenica mora uvrstiti zahtjevnom česticom *neka* ili *da*, dok se ona u njemačkom može, ali i ne mora, uvrstiti veznikom *dass*. U njemačkom je jeziku, s druge strane, u zavisno poticajnoj rečenici obavezan modalni glagol *sollen* (*trebati*) za zahtjev ili *mögen* (*htjeti*, *željeti*) za molbu kao finitni glagol.

- 6) Prijatelj je rekao **neka** dođemo na večeru. (Katičić, 1991: 343)
- 7) Ich bat ihn, **dass** er sie besuchen **möge/ solle**. (Helbig i Buscha, 2001: 178)
**Molio/la sam ga da ju želi/treba posjetiti.*

1.2. Mjesto uvrštavanja zavisne rečenice u ustrojstvo glavne rečenice

U oba jezika zavisna rečenica s neupravnim govorom uvijek je objektna rečenica, pri čemu je ona najčešće u akuzativu. Pritom se ona u oba jezika može nalaziti:

a) iza glavne rečenice:

- 8) Društvo sveučilišnih nastavnika stoga smatra **da treba reagirati** [...]. (Vjesnik online, 2006.)
- 9) Er sagte mir, **dass er sie besucht habe**. (Helbig i Buscha, 2001: 178)
Rekao mi je da ju je posjetio.

b) ispred glavne rečenice:

- 10) **Trebalo bi poraditi na zakonu koji bi osigurao jednaku dostupnost informacija svim građanima**, rekla je. (Vjesnik online, 2006.)
- 11) **Das sei ganz ausgeschlossen**, antwortete ich. (Kaufmann, 1976: 44)
To uopće ne dolazi u obzir, odgovorio/la sam.

c) djelomično ispred i iza glavne rečenice:

- 12) **A njegova je dužnost**, kako reče, **realizirati program za koji ga zaduži Ravnateljstvo**. (Vjesnik online, 2006.)
- 13) **Die ganze Musikgeneration nach 1945**, informiert der Musikschriftsteller Franz Willnauer, **sei von Debussys „Klangfarbendenken [...]“ geprägt worden**. (Kaufmann, 1976: 128)
Cijelu generaciju glazbenika nakon 1945., objašnjava glazbeni pisac Franz Willnauer, karakterizira Debussyjev „način razmišljanja o bojama tonova“.

1.3. *Verba dicendi*

Sljedeća sličnost u karakteristikama neupravnog govora između hrvatskog i njemačkog jezika uporaba je glagola govorenja (*verba dicendi*) ili glagola koji se mogu zamijeniti takvim glagolom, a to su glagoli osjećanja ili mišljenja (*verba sentiendi*) u glavnoj rečenici. U njemačkom je prema čestoti na prvom mjestu glagol *sagen* (*reći*) (Jäger, 1971: 64).

- 14) Većina stručnjaka **misli** da postoje različite vrste umora [...]. (Vjesnik online, 2006.)
- 15) Der Arzt **sagte**, ich sei krank. (Kaufmann, 1976: 66)
Liječnik je rekao da sam bolestan/na.

1.4. *Deiktički pomak*

1.4.1. *Gramatičke oznake lica*

U hrvatskoj i njemačkoj literaturi navodi se da se pri pretvorbi upravnog govora u neupravni mijenjaju gramatičke oznake lica na sljedeći način:

a) ako je u upravnom govoru prvo lice, ono se u neupravnom izjednačava s licem glagola govorenja, osjećanja ili mišljenja od kojeg je neupravni govor zavisao:

1a) ako je glavni glagol također u prvom licu, gramatička se oznaka lica ne mijenja:

16) „**Čuo sam** zazivanje.“

Neupravni govor: **Ja** dobro **znam** da **sam čuo** zazivanje. (Barić i sur., 2005: 527)

17) **Ich habe** (dir) versprochen: „**Ich lasse** dich nicht im Stich.“

Obećao/la sam ti: „Neću te ostaviti na cjedilu.“

Neupravni govor: **Ich habe** (dir) versprochen, **ich würde** dich nicht im Stich

lassen. (Kaufmann, 1976: 61)

Obećao/la sam ti da te neću ostaviti na cjedilu.

2a) ako je glavni glagol u kojem drugom licu, glagol u neupravnom govoru dolazi u to lice:

18) „Nestat **ću**.“

Neupravni govor: **Joška je rekao** da **će** nestati. (Barić i sur., 2005: 527)

19) Er sagte (zu mir über sich): „**Ich komme**.“

Rekao je (meni o sebi): „Dolazim“.

Neupravni govor: **Er sagte, er käme**. (Helbig i Buscha, 2001: 179)

Rekao je da dolazi.

b) ako je u upravnom govoru drugo lice, ono se u neupravnome izjednačuje s licem kojemu se obraća glagol govorenja, osjećanja ili mišljenja od kojega je neupravni govor zavisao:

20) „Slobodno **dodi** [...].“

Neupravni govor: Reci mu neka slobodno **dode** [...]. (Katičić, 1991: 350)

21) Mein Vater sagte zu mir: „**Du darfst** nicht so weitermachen.“

Otac mi je rekao: „Ne smiješ tako nastaviti.“

Neupravni govor: Er sagte zu mir, **ich dürfe** nicht so weitermachen. (Kaufmann, 1976: 65)

Rekao mi je da ne smijem tako nastaviti.

c) ako je u upravnom govoru treće lice, ono se u neupravnom izjednačuje s licem o kojem govori glagol govorenja, osjećanja ili htijenja od kojega je neupravni govor zavisao:

22) „Pijan **spava**.“

Neupravni govor: **Turci** opet **misle** da pijan **spavam**. (Katičić, 1991: 350)

23) Er sagte (zu dir über mich): „**Er kommt**.“

Rekao je (tebi o meni): „Dolazi.“

Neupravni govor: **Er sagte, ich käme**. (Helbig i Buscha, 2001: 179)

Rekao je da dolazim.

1.4.2. Lične i posvojne zamjenice

Budući da se zamjenica u samom govoru koji se parafrizira i u neupravnom govoru mora referirati na istu osobu, pri pretvaranju upravnoga u neupravni govor mijenjaju se i lica ličnih i posvojnih zamjenica prema sljedećim pravilima:

a) prvo lice izjednačuje se s licem glavnog glagola:

24) „Za **mene** nije onaj obični redovni život.“

Neupravni govor: Florijanović je bio na čisto s tim da za **nj** nije onaj obični redovni život. (Katičić, 1991: 351)

25) Er sagte (zu mir über seinen Sohn): „**Mein** Sohn kommt.“

Rekao mi je (o svojem sinu): „Dolazi moj sin.“

Neupravni govor: **Er sagte** (zu mir über seinen Sohn), **sein** Sohn käme. (Helbig i Buscha, 2001: 179)

Rekao mi je (o svojem sinu) da dolazi njegov sin.

b) drugo se lice izjednačuje s licem kojemu se glavni glagol obraća:

26) „Svima će **vam** biti dobro [...].“

Neupravni govor: Obećao sam ljudima da će **im** svima biti dobro [...]. (Barić i sur., 2005: 527)

27) Ich habe (ihm) versprochen: „Ich lasse **dich** nicht im Stich.“

Neupravni govor: Ich habe (**ihm**) versprochen, ich würde **ihn** nicht im Stich lassen.

(Kaufmann, 1976: 61)

Obećao/la sam mu da ga neću ostaviti na cjedilu.

c) treće lice izjednačuje se s licem o kojem glavni glagol govori.

28) Recí mu (od mene): „Slobodno dođi pred **njega**.“

Neupravni govor: Recí **mu** neka slobodno dođe preda **me**. (Katičić, 1991: 351)

29) Er dachte: „**Mir** kann nichts passieren.“

Mislio je: „Ne može mi se ništa dogoditi.“

Neupravni govor: **Er** dachte, **ihm** könnte nichts passieren. (Kaufmann, 1976: 62)

Mislio je da mu se ne može ništa dogoditi.

1.4.3. Prostorni i vremenski prilozi

Nadalje se u oba jezika u neupravnom govoru mijenjaju prostorni i vremenski prilozi kada se rabe kao deiktički izrazi jer „uspostavljaju odnos prema kategoriji lica, odnosno prema sudionicima govornog čina“ (Silić i Pranjković, 2005: 307). Oni se u njemačkom i hrvatskom jeziku mijenjaju na isti način. Da bismo to zaključili, morali smo provesti kratko istraživanje jer, za razliku od njemačke literature (usp. Helbig i Buscha, 2001: 179; Kaufmann, 1976: 17, 67-78), ni u jednoj hrvatskoj gramatici ne može se pronaći ništa o ponašanju prostornih i vremenskih priloga u neupravnom govoru. Nekolicini ispitanika dan je zadatak da prvo zamisle situaciju u kojoj im njihov prijatelj Sven, koji se trenutačno nalazi u Münchenu, telefonom javlja da je jučer ondje našao posao rečenicom: „Jučer sam ovdje našao posao“. Nakon toga im je rečeno neka zamisle da nakon mjesec dana sretnu prijatelja koji ih pita jesu li išta čuli o Svenu. U svih je ispitanika neupravni govor glasio: „Sven je rekao da je prije mjesec dana u Münchenu našao posao“.

2. RAZLIKE U NEUPRAVNOM GOVORU IZMEĐU HRVATSKOG I NJEMAČKOG JEZIKA

Jedina veća razlika u neupravnom govoru između njemačkog i hrvatskog jezika jest da se u njemačkom jeziku rabi poseban glagolski način – konjunktiv. Prije samog opisa uporabe konjunktiva treba spomenuti da u njemačkoj literaturi o konjunktivu postoje terminološke razlike. Helbig i Buscha (2001:

169), primjerice, razlikuju između konjunktiva prezenta, preterita, perfekta, pluskvamperfekta, futura I., futura II., dok drugi autori, kao npr. Jäger i Kaufmann, razlikuju između konjunktiva I. i konjunktiva II., pri čemu pod konjunktivom I. razumijevaju konjunktiv prezenta, perfekta, futura I. i futura II., dok konjunktivom II. označavaju konjunktiv preterita, pluskvamperfekta te oblik *würde*, koji se tvori od konjunktiva preterita pomoćnog glagola *werden* i infinitiva. Konjunktiv II. rabi se umjesto konjunktiva I. kao sredstvo distanciranja od činjeničnog stanja (Kaufmann, 1976: 25) te iz morfoloških razloga (Jäger, 1971: 165). Naime, tijekom razvoja njemačkog jezika između konjunktiva i indikativa dogodilo se glasovno izjednačavanje glagolskih oblika u određenim licima jednine i množine. Tako primjerice paradigma konjunktiva I. glagola *haben* (*imati*) pokazuje razliku između glagolskih oblika u indikativu i konjunktivu samo u tri lica.

Tablica 1. Glagolski oblici u indikativu i konjunktivu glagola *haben*

Indikativ prezenta	Konjunktiv prezenta
ich habe	
du hast	du habest
er hat	er habe
wir haben	
ihr habt	ihr habet
sie haben	

U onim licima u kojima su oblici indikativa i konjunktiva prezenta jednaki (u većini glagola 1. lice jednine te 1. i 3. lice množine) rabi se zamjenski oblik, naime odgovarajući oblik konjunktiva preterita (Kaufmann, 1976: 25-26). Stoga se konjunktiv preterita nikada ne prevodi prošlim vremenom, već uvijek prezentom, tj. futurom ako se radi o budućoj radnji (usp. Helbig i Buscha, 2001: 176; Marčetić, 2001: 154).

30) Ich habe ihm gesagt: „Ich **bin** zu Hause.“

Rekao/la sam mu: „Kod kuće sam.“

Neupravni govor: Ich habe ihm gesagt, ich **sei** zu Hause. (konjunktiv prezenta)

(Helbig i Buscha, 2001: 176)

Rekao/la sam mu da sam kod kuće.

31) Wir sagten: „Wir **gehen** heute ins Kino.“

Rekli smo: „Danas idemo u kino.“

Neupravni govor: Wir sagten, wir **gingen** heute ins Kino. (konjunktiv preterita)

(Marčetić, 2001: 154)

Rekli smo da danas idemo u kino.

Ako je u upravnom govoru glagol u preteritu, perfektu ili pluskvamperfektu, u neupravnom se govoru upotrebljava konjunktiv perfekta (konjunktiv I.) ili konjunktiv pluskvamperfekta (konjunktiv II.), pri čemu se konjunktiv pluskvamperfekta upotrebljava u oblicima u kojima se konjunktiv perfekta ne razlikuje od indikativa perfekta, tj. ponovno u većini glagola u 1. licu jednine i u 1. i 3. licu množine (usp. Helbig i Buscha, 2001: 176; Marčetić, 2001: 154). Ni u ovom se slučaju više ne može razlikovati između preterita i perfekta koji označavaju prošlo vrijeme te pluskvamperfekta koji se rabi za označavanje pretprošlog vremena.

32) Sie sagte: „Ich **hatte** keine Zeit.“

Rekla je: „Nisam imala vremena.“

Neupravni govor: Sie sagte, sie **habe** keine Zeit **gehabt**. (konjunktiv perfekta)

(Marčetić, 2001: 154)

Rekla je da nije imala vremena.

33) Ich habe ihm gesagt: „Ich **hatte** Grippe.“

Rekao/la sam mu: „Imao/la sam gripu.“

Neupravni govor: Ich habe ihm gesagt, ich **hätte** Grippe **gehabt**. (konjunktiv

pluskvamperfekta) (Helbig i Buscha, 2001: 176)

Rekao/la sam mu da sam imao/la gripu.

Ako se u upravnom govoru glagol nalazi u futuru I., u neupravnom se govoru u 2. i 3. licu jednine upotrebljava konjunktiv futura (konjunktiv I.), dok se u svim drugim licima zbog jednakih oblika između indikativa i konjunktiva

futura upotrebljava *würde* + infinitiv (konjunktiv II.) (usp. Helbig i Buscha, 2001: 176; Marčetić, 2001: 155).

34) Er sagte: „Ich **werde kommen**.“

Rekao je: „Doći ću.“

Neupravni govor: Er sagte, dass er **kommen werde**. (konjunktiv futura I.) (Marčetić, 2001: 155)

Rekao je da će doći.

35) Ich habe ihm gesagt: „Ich **erwarte** dich gegen 8 Uhr.“

Rekao/la sam mu: „Očekujem te oko 8 sati.“

Neupravni govor: Ich habe ihm gesagt, ich **würde** ihn gegen 8 Uhr **erwarten**.

(*würde*+infinitiv) (Helbig i Buscha, 2001: 176)

Rekao/la sam mu da ga očekujem oko 8 sati.

Glavno je razlikovno obilježje konjunktiva u odnosu na indikativ pojava grafema *e* u svim nastavcima. To ćemo prikazati na primjeru glagola *gehen* (*ići*) u prezentu:

Tablica .2 Pojava grafema *e* u konjunktivu

Indikativ	Konjunktiv
ich gehe	ich gehe
du gehst	du gehest
er geht	er gehe
wir gehen	wir gehen
ihr geht	ihr gehet
sie gehen	sie gehen

U nepravilnih glagola koji u indikativu imaju promjenu samoglasnika u 2. i 3. licu jednine, u konjunktivu ne dolazi do te promjene:

Tablica 3. Nepromjenjivost samoglasnika u konjunktivu u nepravilnih glagola

Indikativ	Konjunktiv
er trägt (<i>nosi</i>)	er trage
du nimmst (<i>uzimaš</i>)	du nehme

Nepravilni glagoli čiji je osnovni samoglasnik u indikativu preterita *a*, *o* ili *u*, tj. samoglasnik koji može imati prijeglas, u konjunktivu preterita imaju prijeglas:

Tablica 4. Prijeglas u konjunktivu preterita

Indikativ	Konjunktiv
ich trug (<i>nosio/la sam</i>)	ich trüge
ich nahm (<i>uzeo/la sam</i>)	ich nähme

2.1. Semantička preciznost zbog uporabe konjunktiva

Poseban glagolski način u neupravnom govoru olakšava prepoznavanje nekog iskaza kao neupravnoga govora. U hrvatskom se jeziku primjerice rečenica *Primijetio je da više nema novca.* može tumačiti kao neupravni govor, ali i kao upravni. U njemačkom jeziku zbog uporabe konjunktiva ne može doći do takvih dvosmislenosti. Upravni bi govor naime glasio *Er bemerkte, dass er kein Geld mehr hatte.*, a neupravni *Er bemerkte, dass er kein Geld mehr habe.* (Jäger, 1971: 67).

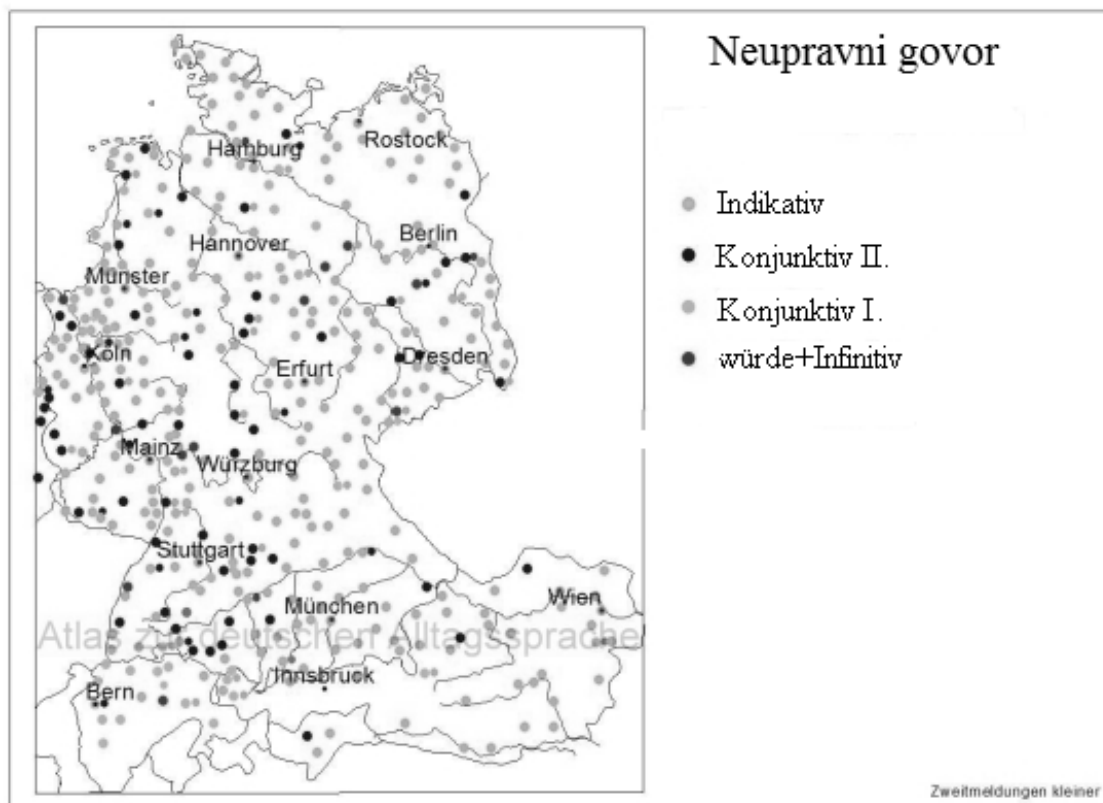
2.2. Indikativ umjesto konjunktiva

Unatoč semantičkoj preciznosti neupravnog govora zbog uporabe konjunktiva poseban glagolski način nije obavezan, već se u neupravnom govoru i u njemačkom jeziku može rabiti indikativ. Na jezik općenito, pa tako i na uporabu glagolskog načina u neupravnom govoru, utječu izvanjezične okolnosti. „Mogu se izdvojiti četiri glavna izvanjezična kriterija koja omogućuju opis i lokalizaciju varijeteta u jezik shvaćen kao prostor varijeteta: vrijeme, prostor, društveni sloj / društveno-kulturna sredina i situacija. Na osnovi ova četiri kriterija može se govoriti o četiri klase varijeteta: dijakronijskim (koja obuhvaćaju različite stadije ili povijesna razdoblja jednoga jezika) te dijatopijskim, dijastratičkim i dijafazijskim varijetetima“ (Mićanović, 2006: 11). Odabir glagolskog načina u neupravnom govoru u njemačkom je jeziku istražen u pogledu dijafazijskog (stilističkog), dijastratičkog (socijalnog) i dijatopijskog (geografskog) varijeteta (Kaufmann, 1976: 32).

Dijafazijski varijetet odnosi se na situacijsku konstelaciju koja uključuje komunikacijske partnere, govornika i slušatelja, tj. njihov mjesni i društveni identitet i status, njihovo znanje o jeziku i znanje o svijetu, medij te socijalni kontekst i temu. Velik broj Nijemaca u usmenoj komunikaciji pretežno upotrebljava konjunktiv II. ili indikativ, dok u pisanoj komunikaciji rabi sve glagolske oblike – konjunktiv II., indikativ, ali i konjunktiv I. Prema nastavnom programu u pogledu neupravnog govora najprije se podučavaju glagolski oblici u konjunktivu II., a tek u višim razredima, gotovo isključivo u pisanom obliku, učenici usvajaju i konjunktiv I.

Kada se uporaba konjunktiva ili indikativa dovodi u vezu s pripadnošću govornika određenom društvenom sloju, tada je riječ o dijastratičkom varijetetu. Njemački se govornici u tom pogledu mogu podijeliti u dvije skupine: pripadnici prve skupine u neupravnom govoru upotrebljavaju sve glagolske oblike, dok pripadnici druge skupine isključivo rabe indikativ i konjunktiv II.

Dijatopijske varijacije odnose se na razlike u prostoru te se stoga govori i o teritorijalnom, odnosno horizontalnom raslojavanju jezika na lokalne i regionalne varijetete, tj. na dijalekte (usp. Mićanović, 2006: 11). Dok se u sjevernonjemačkim dijalektima uz indikativ pretežno rabi konjunktiv II., u određenim se dijalektima južne Njemačke u neupravnom govoru uz indikativ rabi i konjunktiv I., što je prikazano na slici 1 (Atlas zur deutschen Alltagssprache).

Slika 1. Uporaba glagolskih oblika u neupravnom govoru

3. ZAKLJUČAK

U ovom su se radu pedagoškom kontrastivnom analizom pokušale pronaći sličnosti i razlike u neupravnom govoru između hrvatskoga i njemačkoga jezika. Temeljem diferencijalnog opisa zaključno bi se moglo reći da u pogledu neupravnoga govora postoji više sličnosti nego razlika između navedenih jezika. Dok se naime i u njemačkom i u hrvatskom jeziku nepravni govor izriče izričnom, zavisno upitnom i zavisno poticajnom rečenicom te se u oba jezika u glavnoj rečenici navode glagoli govorenja, mišljenja ili osjećanja kao i činjenica da u oba jezika dolazi do deiktičkog pomaka ličnih i posvojnih zamjenica te mjesnih i vremenskih priloga, jedina veća razlika jest što se u njemačkom jeziku u neupravnom govoru upotrebljava poseban glagolski način – konjunktiv. Budući da se umjesto konjunktiva u neupravnom govoru može rabiti i indikativ, ta razlika nije nužna.

LITERATURA

- Atlas zur deutschen Alltagssprache Odsjeka za germanistiku Filološko-povijesnog fakulteta Sveučilišta u Augsburgu.*
http://www.philhist.uniaugsburg.de/lehrestuehle/germanistik/sprachwissenschaft/ada/runde_3/f08e/ (15. 5. 2017.)
- Barić, E. i sur. (2005) *Hrvatska gramatika* (4. izdanje). Zagreb: Školska knjiga.
- Helbig, G. i Buscha, J. (2001) *Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht*. Berlin, München: Langscheidt.
- Jäger, S. (1971) *Der Konjunktiv in der deutschen Sprache der Gegenwart: Untersuchungen an ausgewählten Texten*. München, Düsseldorf: Max Hueber Verlag – Pädagogischer Verlag Schwann.
- Katičić, R. (1991) *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika* (2. izdanje). Zagreb: Globus.
- Kaufmann, G. (1976) *Die indirekte Rede und mit ihr konkurrierende Formen der Redeerwähnung*. München: Max Hueber Verlag.
- Marčetić, T. (2001) *Pregled gramatike njemačkog jezika* (11. izdanje). Zagreb: Školska knjiga.
- Mićanović, K. (2006) **Jezik kao prostor varijeteta**. U Bagić, K. (ur.) *Raslojavanje jezika i književnosti: zbornik radova 34. seminara Zagrebačke slavističke škole*. Zagreb: Filozofski fakultet, Zagrebačka slavistička škola, Hrvatski seminar za strane slaviste, 11-22.
- Milić, G. (2006) *Novinarske strategije citiranja i parafraziranja u člancima o predsjedničkim sučeljavanjima*. U Granić, J. (ur.) *Jezik i mediji - jedan jezik: više svjetova*. Zagreb, Split: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 463-474.
- Silić, J. i Pranjković, I. (2005) *Gramatika hrvatskog jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.
- Vjesnik online*. U: *Hrvatska jezična riznica Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, potkorpus tiskovina*:
<http://riznica.ihjj.hr/index.hr.html>, (15. 5. 2017.)

CONTRASTIVE ANALYSIS OF INDIRECT SPEECH IN CROATIAN AND GERMAN

Indirect speech, which is used when reporting the content of someone's statement, is a part of almost every conversation as well as one of the essential journalistic instruments (Milić, 2006: 463). The transformation of direct into indirect speech is achieved by the change of the main clause into a subordinate one, the use of verbs of reporting and deictic shifting. In order to help teachers of German and translators, this paper aims to compare the characteristics of indirect speech in Croatian and German. Taking the chapters on indirect speech in Croatian grammars as a starting point and comparing them with German grammars, we will show similarities and differences between the languages mentioned. Every example in German will be translated by the instrumental or, if necessary, philological type of translation in order to show possible semantic and syntactic differences.

Key words: indirect speech, German language, Croatian language, contrastive analysis